

й тенденції розвитку подій, які спрямовують діяльність підприємства у цих реальних умовах на досягнення поставлених цілей, звернувши основну увагу на те, що фінансовий стан підприємства є вартісною формою відображення його виробничо-господарської діяльності, а тому цілком залежить від неї. Тому зростання прибутку, який є основним (узагальнюючим) показником рівня господарської діяльності підприємства і його фінансового стану, повинно відбуватись тільки за рахунок вдосконалення технології виробництва, підвищення продуктивності праці й зниження собівартості продукції. Спекулятивні методи зростання прибутковості підприємства є антинауковими.

У процесі проведення аналітичної роботи потрібно вміло поєднувати різні види аналізу.

Література

1. Мних Є.В. Економічний аналіз. – К.: Либідь, 2003.
2. Штепа Н.П., Приходько Н.С., Думинець О. С. Економічний аналіз. – Львів: Світ, 2005. – 264 с.
3. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – К.: Наука, 2000. – 542 с.
4. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К.: Наука, 2000. – 282 с.
5. Економіка підприємства. За заг. ред. Покропивного С.Ф. – К.: Наука, 2005. – 482 с.
6. Павлишенко М.М. Суть єдності товарного і грошового обігу. – Економіка України, 2004, № 9. – С. 34-38.
7. Павлишенко М.М. Роль закону єдності товарного і грошового обігу в утворенні прибутку. – Економіка України, 2006, № 2. – С. 44-58.

УДК 334.761

Аспір. В.В. Якімцов – НЛТУ України, м. Львів

ПАРАМЕТРИЧНИЙ ОПИС ВИРОБНИЧОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ АНАЛІЗУ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ КООПЕРУВАННЯ

Розглядається виробнича система із виготовлення щитових елементів меблів до та після застосування кооперування. Визначено межі дослідження для аналізу та еколого-економічної оцінки спеціалізації та кооперування меблевих підприємств. Встановлено та визначено мінімальну кількість параметрів для визначення еколого-економічної ефективності кооперування та спеціалізації меблевих підприємств.

Ключові слова: виробнича система, кооперування, спеціалізація, ефективність, параметри системи.

Post-graduate V.V. Yakimtsov – NUFWT of Ukraine, L'viv

Parameter description for the analysis of environmental efficiency of the production system cooperation

In article is considered the production system of furniture making before and after cooperation application. There are definite the scopes of research for the analysis and ecologo-economical estimation of furniture enterprises specialization and cooperation. It is definite the minimal amount of parameters for ecologo-economical efficiency determination of furniture enterprises specialization and cooperation.

Keywords: production system, cooperation, specialization, efficiency, parameters of the system.

При визначенні річного еколого-економічного ефекту від спеціалізації й кооперування виробництва зіставляються кінцеві результати виробництва за двома варіантами. Як результати приймаємо величини наведених витрат на річний обсяг виробництва.

Поряд з цим, ці варіанти можна розглядати як результати функціонування двох варіантів виробничих систем, у даному випадку – до і після проведення спеціалізації й кооперування.

З розвитком кооперування виробництво щитових елементів меблів як новий предмет праці, може бути зосереджене як безпосередньо на заводі деревостружкових плит, так і на меблевих підприємствах, що є як базові підприємства з виробництва і постачання щитових елементів.

У нашому випадку базовим підприємством є підприємство, яке виготовляє рядову і ламіновану плиту.

Таким чином, до початку спеціалізації й кооперування (базовий варіант) виробнича система охоплює три елементи (підприємства): підприємство-виробник деревостружкових плит, транспортну організацію і підприємство-споживач деревостружкових плит.

Після проведення спеціалізації й кооперування буде наступний варіант виробничої системи. Він охоплює підприємство-виробник деревостружкових плит і щитових елементів меблів, транспортну організацію і підприємство-споживач щитових елементів.

Цю ж систему можна представити як сукупність окремих стадій виробничого процесу, кожна з яких являє собою окремий елемент системи. Це наочно представлено на схемі (рис. 1).

Аби порівняти варіанти встановлюємо єдині для всіх варіантів межі початку і завершення аналізованого сукупного виробничого процесу. Межею початку процесу приймається початок виробництва ламінованих деревостружкових плит, а завершення – подача готових личкованих щитових елементів меблів для наступної обробки.

У цих межах виділені наступні стадії виробничого процесу:

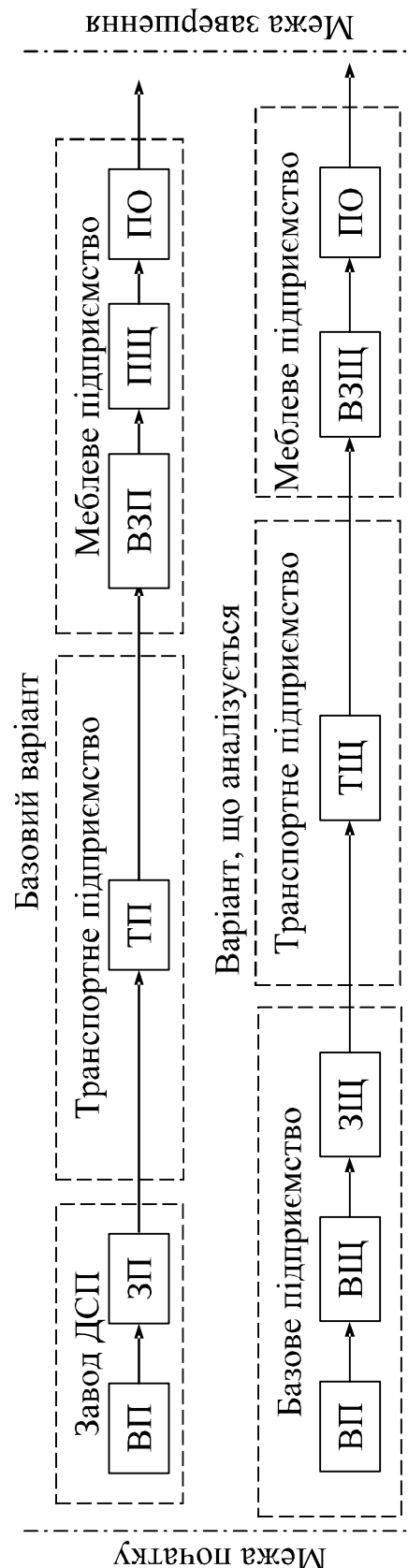

Рис. 1. Склад стадій сукупного процесу виробництва

- ВП – виготовлення деревостружкових плит;
- ЗП – зберігання і відвантаження деревостружкових плит;
- ТП – транспортування деревостружкових плит;
- ВЗП – розвантаження та зберігання деревостружкових плит;
- ВЩ – виготовлення щитових елементів меблів з деревостружкових плит;
- ПО – подача щитових елементів меблів для наступної обробки.

За аналізованими варіантами склад стадій виробничого процесу буде різним. У нашому випадку, коли виробництво щитових елементів меблів організовано на заводі деревостружкових плит, виділяємо наступні стадії:

- ВП – виробництво ламінованих ДСП;
- ВЩ – виробництво щитових елементів меблів з ламінованих ДСП;
- ЗЩ – зберігання і відвантаження щитових елементів меблів;
- ТЩ – транспортування щитових елементів меблів з ламінованих ДСП;
- ВЗЩ – розвантаження і зберігання щитових елементів;
- ПО – подача щитових елементів меблів для наступної обробки.

Таке розчленування (декомпозиція) сукупного процесу виробництва на окремі стадії (елементи) дає змогу виявити всі показники, необхідні для визначення й аналізу еколого-економічної ефективності. Результати функціонування процесу виробництва на кожній стадії характеризуються визначеними техніко-економічними показниками, тобто показниками "виходу" системи.

У нашому випадку для вивчення ефективності спеціалізації й кооперування всі змінні кожного елемента системи приймаються як його параметри. Наприклад, такий елемент як готова продукція може характеризуватися наступними параметрами: трудомісткість, собівартість, фондомісткість і т.д. Безумовно, величина кожного з перерахованих показників з часом змінюється, але в окремих випадках, наприклад при визначенні еколого-економічної ефективності виробництва нової продукції, ці змінні за визначений період часу (рік, квартал) приймаються як відносно незмінні величини, тобто як параметри даного елемента системи.

Встановлення складу елементів і параметрів даної системи є одним з важливих первісних етапів наукового дослідження. Так, В.Г. Шорін [1, с. 14] відзначає, що "...вихідним рівнем дослідження будь-якого об'єкта є заснований на емпіричних спостереженнях опис властивостей, ознак і відносин об'єкта". Цей рівень він називає "параметричним описом".

Деякі автори, у тому числі й Н.Е. Кобринський [2, с. 8], цілком обґрунтовано відзначають, що будь-яка система, а тим більше розглянута нами виробнича система, характеризується необмеженим числом змінних. Цілком зрозуміло, що на кожен систему, і особливо таку складну систему як виробнича, впливає незліченна безліч різних зовнішніх чинників. Але не всі вони істотні. Тому з безлічі всіх змінних, необхідно відібрати тільки ті, які в умовах поставленої задачі мають вирішальне значення. А це значить, що розчленування системи на елементи і встановлення складу параметрів цих елементів залежить від цілей аналізу і ступеня його деталізації. Отже, для параметричного опису системи необхідно відібрати тільки обмежене число її елементів і їхніх параметрів, але яке є цілком достатнє для досягнення поставленої мети дослідження.

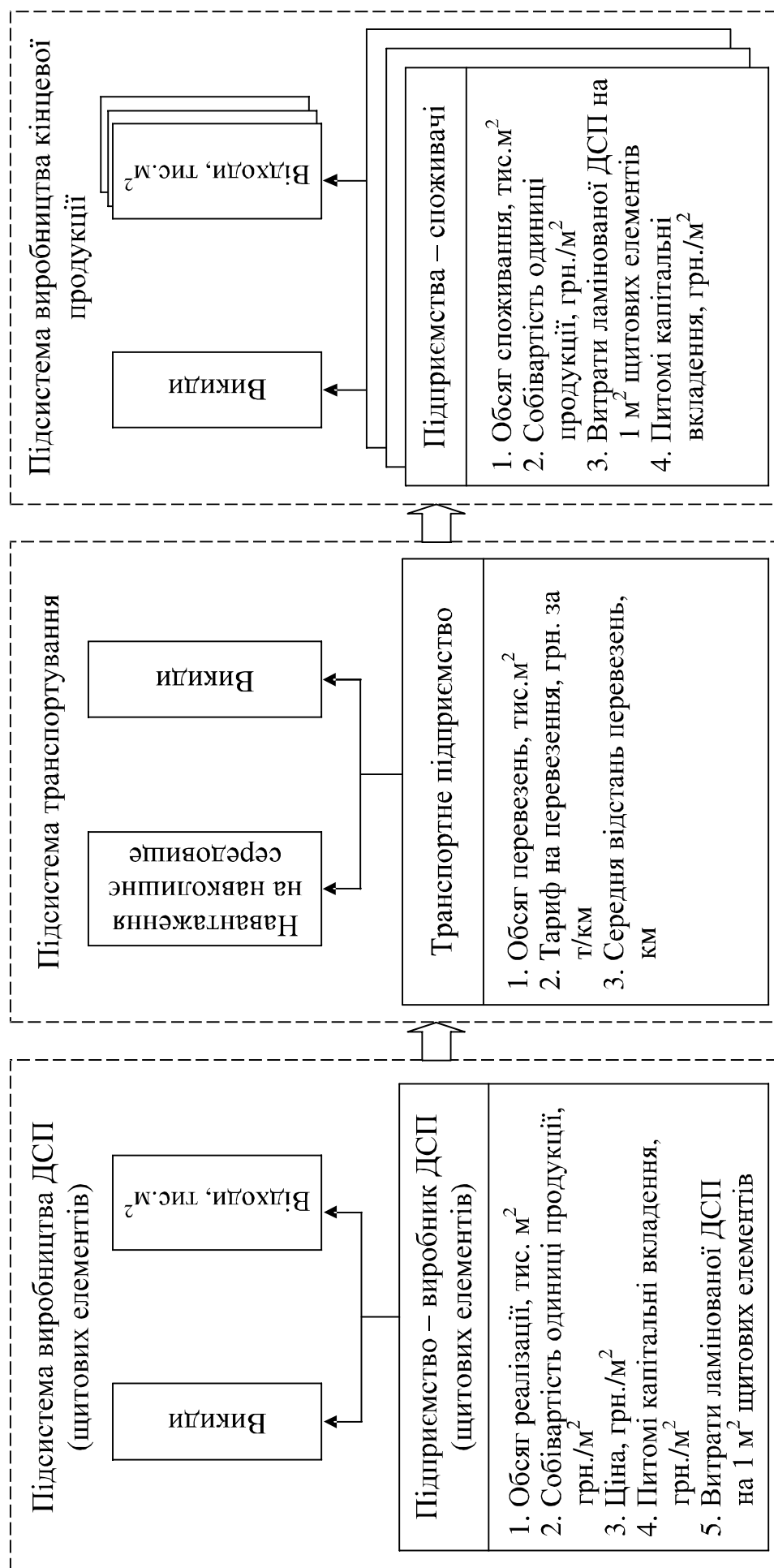

Рис. 2. Параметричний опис "виходу" системи

Прийняті для аналізу елементи з властивими ним параметрами будемо називати (відповідно до галузевого стандарту) елементарними об'єктами [3, с. 2]. Це обумовлено тим, що кожен з елементів системи може досліджуватися як самостійний об'єкт.

Для встановлення числа елементарних об'єктів і їхніх параметрів, тобто для параметричного опису виробництва як системи, необхідного для аналізу економічної ефективності спеціалізації й кооперування, на нашу думку, варто виходити з поетапної декомпозиції системи на елементи.

При цьому на першому етапі декомпозиції елементарними об'єктами "виходу" системи можуть бути прийняті готові предмети праці (щитові елементи меблів), відходи виробництва і використані засоби праці. Склад елементарних об'єктів "виходу" буде однаковий як для системи виробництва до спеціалізації й кооперування, так і після їхнього проведення. Це забезпечує тотожність порівнюваних варіантів при визначенні еколого-економічної ефективності.

Розрахунок річного еколого-економічного ефекту виконується за кінцевими результатами – готовою продукцією. Інакше кажучи, зі всіх елементарних об'єктів "виходу" системи приймається тільки один – готова продукція. У базовому варіанті, тобто до спеціалізації й кооперування, як готова продукція підприємства-виробника приймаються ламіновані деревостружкові плити, а підприємства-споживача – щитові елементи меблів (кінцева продукція). У новому варіанті, тобто після проведення спеціалізації й організації кооперування, продукцією підприємства-виробника і підприємства-споживача приймаються щитові елементи меблів.

Аналіз показує, що для розрахунку річного еколого-економічного ефекту як параметра готової продукції як елементарного об'єкта "виходу" системи приймається, як мінімум, наступний склад показників:

Як видно з наведеної схеми, тільки для визначення річного еколого-економічного ефекту від спеціалізації й кооперування потрібно встановити дванадцять параметрів, що характеризують тільки один елементарний об'єкт "виходу" – готову продукцію по трьох підприємствах, пов'язаних процесом кооперування.

Цього, безумовно, недостатньо для повної характеристики еколого-економічної ефективності спеціалізації й кооперування, але є цілком достатнім для визначення доцільності або недоцільності цих заходів.

Література

1. **Системный** анализ и структура управления/ Под ред. Шорина В.Г. – М.: Знание, 1975. – 304 с.
2. **Кобринский Н.Е.** Основы экономической кибернетики. – М.: Экономика, 1969. – 255 с.
3. **Отраслевой** стандарт автоматизированной системы управления. ОСТ 4.071.013-79. – М.: Госкомстандарт, 1979. – 36 с.